

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће и ванредних бројева. Преплата се шаље „Уредништву Полицијског Гласника“ или дотичним окружним и средњим властима, или на пошти. Цена је листу: чиновницима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште, годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механџијама годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну ови се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је на предлог Министра унутрашњих дела поставити:

за секретара прве класе начелства округа ваљевског, Драгомира Николића, начелника треће класе среза азбучковачког, по потреби службе, а без права накнаде на путне и селидбене трошкове;

за начелника треће класе среза азбучковачког, Милана Срећковића, секретара друге класе начелства округа ваљевског;

за писара прве класе среза хомољског, Симу Николића, писара исте класе среза млавског, по потреби службе, а без права накнаде на путне и селидбене трошкове;

за писара прве класе управе вароши Београда, Добривоја В. Бакића, писара друге класе исте управе;

за писара друге класе среза љубињског, Милована Максимовића, писара друге класе начелства округа рудничког;

за писара прве класе начелства округа крагујевачког, Апостола Дудинчића, дијурнисту царинарнице београдске;

за писара друге класе начелства округа рудничког, Петра Алимпића, вршиоца дужности писара среза љубињског, у рангу писара начелства исте класе, по потреби службе;

за вршиоца дужности писара среза млавског, у рангу писара начелства друге класе, Лазара Богосављевића, практиканта канцеларије среза млавског;

за писара друге класе начелства округа смедеревског, Андру Весовића, практиканта канцеларије начелства округа моравског;

за писара друге класе начелства округа нишког, Милована Илића, практиканта канцеларије среза бело-паланачког;

за писара друге класе начелства округа пожаревачког, Живка Миљковића, практиканта канцеларије среза крагујевачког.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 21 септембра 1904 г., у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутраш-

њих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Коста Скендеровић, помоћник прве класе начелства окр. моравског, на основу §§. 33. и 34. закона о чиновницима грађ. реда, и решења Министра унутрашњих дела од 19. новембра 1903. год., Пбр. 23908, којим је враћен у сва чиновничка права, ну без права на плату за време, док дужност није вршио па до дана овога указа, стави на расположење.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 18 септембра 1904 г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Чедомир Радовановић, писар друге класе начелства округа смедеревског, на основу §. 76. закона о чиновницима грађанског реда, отпусти из државне службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 18 септембра 1904 г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета решено је:

да се Коста Скендеровић, помоћник прве класе начелства округа моравског на расположењу, на основу § 70. закона о чиновницима грађанског реда, стави у стање покоја с пензијом, која му по годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 19 септембра 1904 г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је на предлог Министра унутрашњих дела поставити:

за лекара среза златиборског, округа ужичког, Димитрија Милића, лекара среза прокупачког, округа топличког, по потреби службе, без права на накнаду путних и селидбених трошкова, и

за лекара среза прокупачког, округа топличког, д-р Алексу Савића, доктора целокупног лекачества и бив. државног питомца.

Из канцеларије министарства унутрашњих дела, 15 септембра, 1904. г. у Београду.

ГРАЂАНСКИ - СУДСКИ ПОСТУПАК

протумачен начелним одлукама, одлукама опште седнице Касац. Суда и одељења и одлукама управних власти

прикупио и уредио Свет. Јањић

Глава осамнаеста
О извршењу пресуде

(НАСТАВАК)

17

§. 486.

Ствари покретне или непокретне јавно ће се продавати ниже од процене, ако буде више надметача а најмање два; а ако нема ни два; полицијска власт ће писмено (протоколарно) саслушати поверитеље, који су дошли хоће ли који од њих ствар по процени да узме, или како хоће да се с њоме поступи (§. 85. студишног поступка) па ће тако и учинити.

У случају ако би при лицитацији један од купаца с места понудио за имање такву цену, која би била већа од проценене вредности, и с тим би се другима, који су ради куповине имања тога на лицитацију дошли, одузела могућност. да и сами лицитирају; или би се на против десило, да осим тог једног купца није ни било више купаца, онда ће извршујућа власт саопштити протоколарно то представшим поверитељима, па ако се они са ценом од стране јединог лициганта датом задовоље уступиће имање том лициганту као једином купцу у смислу §. 481. грађ. судског поступка.

(Допуна од 14. јула 1878 год. Збор. 33. стр. 58).

До самог „геслима“ може да остане само један надметач, па опет вреди јавна продаја, по овој одлуци опште седнице Касационог суда.

Јован К. трг. из Београда, тужио је Д. Ј. полиц. писара, Јована Ђ. и Косту С. лициганте за поништај продаје.

Продају ову огласио је за науредну са овога:

а; што оглас не одговара пропису §. 477. грађ. пост. јер није тачно описано имање;

б; што процена није извршена на лицу места, већ у канцеларији кварта;

в; што се надметачи С. и Ђ. договорили;

г; што лициданта Димитрије К. није имао пуномоћје да лицитира за фирму Браће К. и по III одељ. §. 481. има да се узме да је лично за се лицитирао, и онда је требао да положи кауцију према §. 479 грађ. поступка;

д; што је извршилац узео од лициданта Николе С. кауцију (15.000 дин) у сребру а требао је толико да узме у злату; и

ђ; што је у ствари био само један лициданта Ђ. јер су остала три лициданта одустали од даље лицитације, што тврди и протоколицитације а ово је основ из §. 486 грађ. пост.

Изнесано је још четири основа, али су без важности.

Првостепени суд одбио је туживоца од тражења пресудом коју је одобрио и апелациони суд 21. септембра 1898 год. № 3272.

Но, по жалби тужилачке стране, Касац. иони суд поништио је ову пресуду са ових разлога (II. одељење 19. октобра 1898 год. № 8170).

I. Из протокола лицитације, у коме је забележено, да су сем купца Јована Ђ., лицитирали и браћа К., Коста С. и Никола С., види се, да су ови последњи изјавили, да одустају од даљег лицитирања; и кауција им је враћена; и да је после њиховог одустанка лицитација закључена. Отуда излази, да браћа К., Коста С. и Н. С., нису учествовали у даљем лицитирању до самог „теслима;“ него је у моменту закључења лицитације остао само један лициданта, купац Ђ.

II. Суштина надметања при јавним продајама састоји се у томе, да лициданти до самог закључења продаје или до последњег момента учествују у надметању; а кад тога није било, није могло бити ни правог надметања. По томе закључена званична радња само са једним лицидантом, противна је §. 501. грађ. суд. пост. који важи као узрок за уништај продаје, пошто се по §. 486. истог закона тражи да има најмање 2 лициданта.

III. Но и кад би лицитација била у овој тачци рада правилно извршена, опет пресуда апелац. суда не може опстати; јер је изречена на недовољном извиђају. Тако, кад се тужилачка страна, осим осталих разлога, позвала на сведоке: К. Азријела, Нисима Б. А. и Цветка С. да докаже разлику између стварног стања продавног добра и његовог површног побројавања у званичном огласу; и на процениоце у доказ неправилно извршене процене, — онда је суд требао у смислу §. 166. грађ. суд. пост. да нареди, да се саслушају и једни и други и да њихове исказе у пресуди оцени; јер недостатци огласа или процене, као основе званичној радњи, сами по себи довољан су узрок за уништење продаје. Ово гледиште о важности огласа и процене, обележио је јасно законодавац ставивши у допуни §. 501. грађ. суд. пост. међу услове за уништај јавне продаје и §. 466. и §. 477. грађ. суд. пост. који о томе говоре.

IV. Исто тако суд је био дужан, да саслуша и сведока Николу С. о удешаваном лицитирању; јер његово сведочење на протоколу № 13426, као једнострано, не искључује право парничара, да тражи

саслушање сведока на самом суђењу (последња тачка §. 208. грађ. суд. пост.).

V. На послетку суд је својом пресудом прешао без оцењивања навод тужилачке стране, да надметач. фирма браће К. није при лицитирању пуноважно била заступљена; јер се из протокола не види, ко ју је заступао и по ком праву.

Апелациони суд (II одељење) није прихватио примедбе. већ дао ове противразлоге 23. X. 1898. год. № 3724.

По нахођењу апел. суда примедбама својим одељење Касац. суда даје несвојствен и узак смисао наређења §. 486. гр. суд. пост.

Тако, битност, суштина надметања при јавној продаји не састоји се у томе, да надметачи — лициданти — до последњег момента, односно до самог закључења продаје учествују у надметању; јер по самој природи овог посла не може се одређивати, па по томе не може се ни тражити то, да надметање иде по неким одређеним интервалима, нити се пак могу постављати границе или повремени размак, докле ће оно трајати; а на име: да ли до закључења продаје теслима или само за неко извесно време, — него је при овом послу, као што сам етимолошки значај речи „надметање“ јасно казује битно то: да је у ствари — *de facto* — било такмичења, надметања, између купаца. па ма оно трајало и за најкраће време пошто купаца за куповину предмета, јавној продаји изложеног, као што је то јавно познато, не одређује дуже или краће надметање, односно, веће или мање учествовање осталих купаца, већ једино интерес, који он у тој куповини за себе налазио буде.

По томе, када се из протокола држане лицитације дана 20. маја тек. год. види, да су при тој продаји сем туженог Ђ. учествовали и ови купци: Браћа К., Коста С., и Никола С. оvd. и да су се они надметали са туженим Ђ.; јер су давали сваки од њих по извесну суму односно куповну цену, онда су ова факта, која су утврђена поменутиим протоколом, као јавном исправом по §. 187. грађ. суд. пост. довољна за појам надметања, па се по томе не може ни порећи, да је било надметања, нити се доследно томе може узети, да је при овој продаји био тужени Ђ. једини надметач; јер та околност, што су остали поменути лициданти раније одустали од лицитирања, па је то нарочито стављено и на протокол и некима од њих одмах враћена кауција, — не тврди, да није било никаквог надметања, него на против јасно казује, да је било надметања, па да је престало; а баш с тога, што је даље надметање престало, продаја је и остала на туженом Ђ., као купцу, који је највећу цену дао.

У осталом, тако би се ова ствар имала узети и онда, да су остали лициданти по одустанку од даљег надметања — лицитирања — одмах и отишли, а у овом случају у толико пре има се тако узети, што су ти лициданти до закључења продаје, теслима, остали и као присутни при продаји и они *потписали протокол лицитације, као што се то из овог протокола види;*

Сем тога да се тако има разумети ово закон. наређење §. 486. грађ. суд. пост.

служи као аргуменат други став његов, који предвиђа случај, кад при каквој продаји има више присутних купаца: али опет нема 2 надметача, а то је тај, кад један купац с места, дакле понуди за имање такву цену, која би истина била већа од *процењене вредности*; али би се тиме одузела била могућност осталим купцима да лицитирају, — надмећу се —, те прописује, да тада извршна власт протоколарно саопшти то представшим поверитељима и ако се ови том ценом задовоље, да имање том једном надметачу и уступе.

Али овакав случај према напред изложеном овде не стоји; јер протоколицитације тврди, да је тужени Ђ. на послетку понудио цену 206.100 дин. и за исту, као највећу, имање му је и уступљено било.

Тако исто апелац. суд налази, да је неосновано гледиште одељења Касац. суда односно наређења §. 466 и 477. грађ. суд. поступка.

По последњем ставу §. 466. речен. поступка кад осуђени нема тапије на непокретно добро, онда се попис са *описом* граница тог имања врши пред суседима и једним месним кметом и вештацима процењује, а по §. 477. речен. поступка у огласу, поред осталог, излаже се на горњи начин извршени *опис* непокретног имања и његова процена, као и где и кад ће се продавати.

Пошто је попис и *опис* продатог имања извршен *по тачци* и оно вештацима процењено у присуству дужника, који шта више, против процене нису ни учинили примедбу и пошто је *опис* имања, тако учињен изложен у огласу, као и његова процена, место где ће и време, кад ће се продаја извршити; онда су у том погледу испуњени захтеви поменутих закон. наређења.

Према томе и кад би се узело, да су ови захтеви били од битне важности за ваљаност поменуте продаје, *по оном закону, који је вредео у време њеног извршења — 20. маја тек. год.* — опет они недостатци, који се излажу у примедбама одељења, не би били довољан узрок за уништај продаје, те с тога није ни потребно било испитивати ни сведоке ни процениоце, на које се тужилачка страна позвала. Али како закон о изменама и допунама од 14. јула тек. год. на које се примедбе позивају и по коме су, међу остале узроке за уништај јавне продаје побројане у тач. под I. §. 501. грађ. пост. увршени и пропуштаји испуњења §§. 466. и 477. истог закона; — *стужио у живот 14. јула тек. год., дакле после извршене ове продаје, то онда овај закон, као позицији не може се распростирати на раније продаје, које нису под њим извршене; јер закон нема повратне силе.*

Даље, апелац. суд налази, да није поврћен ни један пропис законика о грађ. суд. пост., па ни последња тачка §. 208; што сведок Никола С. није саслушан у присуству парничара; јер је првостепени суд у својој пресуди, коју је одобрио и апелац. суд, дао разлога, зашто није потребно, да се он понова у присуству парничара испитује, — а на име, што би сведочење овог сведока, све да би он тужбени навод и потврдио, усамљена остала,

те не би ни била никакав доказ о дотичној околности.

Најпосле, апелац, суд, узима да је без важности по решење овог питања о уредности продаје навод тужилачке стране, да при продаји фирма „Браћа К.“ није била заступљена, *кад је сем браће К. било још 3 лицитанта.*

Општа седница Касаационог суда 28. октобра 1898 год. под № 8643 усвојила је противразлоге апелац, суда односно прве и друге тачке примедба II одељка касац. суда од 19. октобра 1896 год. № 8170 у којима се наводи, да при лицитирању није било правилног надметања за то, што су остали лицитанти осим Јована Ђ. одустали од лицитирања; а у свима осталим тачкама, да стоје примедбе II одељења Касац. суда у коме их делу општа седница Касац. суда у сили и важности одржава.

Према овим примедбама апелац, суд поручио је првостепеном суду да у смислу III и IV одељка примедба касац. суда учини дослеђење а сем тога и да оцени наводе тужилачке стране о ономе што се тражи V одељ. примедба, па кад је овај то учинио, пресудом од 28. новембра 1898 год. под № 25051 одбио је тужилачку страну од тражења, коју одобри и апелациони суд 22. децембра 1898 год. под № 4691. а чију опет пресуду оснажи и Касац. суд II одељење 3. фебруара 1899 год. под № 382.

Од свију разлога заслужује пажњу први разлог првостепеног суда јер је противан одлуци опште седнице Касац. суда № 4854. коју смо исписали код §. 477.

Ево и њега.

Продаја овог имања, као што се види из акта продаје и протокола лицитације била је 20 маја о. г. Према томе на ову продају не може се односити измена § 501. грађ. пост. од 14. јула о. г. (в. 154. број „Српских Новина“ од о. г.) по којој су повреде прописа §. 466 и 477. ушле као узроци, са којих се јавна продаја може као неуредна поништити. Према томе баш кад би тужена страна доказала, да је овом продајом повређен пропис §. 477 грађ. пост. опет то по ранијем тексту §. 501. грађ. пост. не би био узрок са кога би се ова продаја могла поништити. Ну овај навод тужилачке стране не стоји; јер се из огласа, — који се налази у актима продаје, а који је отштампан и у 82 бр. „Српских Новина“ (прилог тужби), — види, да је у њему означено на коме је месту и какво имање; колико је; границе његове; колико је процењено; чији терети и за колико на њему постоје; где ће се и кад продавати; дакле све оно, што је наређено у §. 477. грађ. пост., који не тражи, да се имање може потпуно, до најмање ситуације у огласу описати.

Према овоме ни искази сведока Цветка С., Коче А. и Нисима А., који су у неколико потврдили навод тужилачке стране, да продато имање није у свима појединостама означено у огласу, — нису ни од каквог утицаја, ни то, да ли је све имање до појединости ушло у оглас, са чега суд сматра, да нема места ни траженом судском увиђају, ни вештачком прегледу.

Ова одлука казује и то, у чему се састоји битност и суштина надметања.

(НАСТАВИЋЕ ЕО)

ОДЛУКЕ ОПШТИХ СЕДНИЦА ДРЖАВНОГ САВЕТА

I.

По §. 434. грађ. суд, поступка апсолутна је надлежност избраног суда за распре при деоби између задругара у колико би се ова само њих тицала.

Драгиша Н. трговац из Шапца поднео је акт начелнику среза јадранског, којим је тражио састав избраног суда, ради деобе имања између њега и његове браће. Уз овај акт поднео је и пресуду избраног суда између њега и његове браће са задружним стрицем Николом, из које се види, које је имање њему и његовој браћи припало, а чију деобу сада захтева.

Браћа молитеља Драгише нису пристала на састав избраног суда, наводећи, да су Драгиши његов део исплатили у новцу; а накнадно су изјавили, да ће се са њиме поделити, пошто им исплати дужну суму дуга у 2200 динара.

Састав избраног суда и деобу задружног имања оспорила је и мајка жалитељева, наводећи, да она за њеног живота не одобрава деобу, јер налази, да има право да после смрти њеног мужа ужива заостало мужевљево имање, заједно са синовима заосталим на имању. —

Молитељ Драгиша је признао, да је својој браћи био дужан 1200 дин., али наводи, да им је тај дуг исплатио о чему има и доказа, које ће избраном суду поднети; а дозволио је, да се припадајући део њиховој матери, ради удовичког уживања, издвоји из њиховог заједничког имања средством избраног суда, па после њене смрти, да се тај део подели на равне делове између њих — браће.

Начелник срески, налазећи да нема потребног сагласија за састав избраног суда у смислу §. §. 433 и 436. грађ. суд. пост., решењем својим под № 17579/1903 год., одбио је молитеља Драгишу од траженог састава избраног суда, и упутио га суду на парницу за доказ права на деобу задружног имања.

Ово решење одобрено је од стране окр. начелства и Министра Унутр. Дела.

Противу министровог решења Драгиша се обрати жалбом Државном Савету, наводећи: да је поднетом пресудом избраног суда доказао, да има право на деобу имања са својом задружном браћом; а да је власт по §. 437. грађ. суд. поступка позвана да сама изврши избор судија за оне који неће судије да бирају.

Државни Савет примедбама својим од 20. августа тек. год. № 5199, поништио је министрово решење, налазећи, да исто не одговара закону из ових разлога:

„По §. 434. грађ. суд. поступка апсолутна је надлежност избраног суда за распре при деоби између задругара у колико би се ова само њих тицала. Па како жалитељева браћа, у цели деобе њиховог задружног имања, које им је по пресуди избраног суда од 1. маја 1896 год. припало, не пристају по тражењу жалитељевом на састав избраног суда; а међу тим ничим не доказују, да је деоба овога њиховог имања извршена, нити да им је жалитељ његов део путем продаје уступно,

онда је полицијска власт, без обзира на њихове изјаве, и изјаву њихове матере, која такође не пристаје на састав избраног суда, због њеног удовичког уживања, — требала поступити по другом одељку §. 437. грађ. суд. поступка односно састава избраног суда; јер према напред наведеном законском пропису, нема места упућењу жалитељевом на парницу, кад је у овом случају за деобу апсолутна надлежност избраног суда како односно задругара, тако и односно дела њихове матере по §. 414. грађан. закона.“

Ове примедбе усвојио је и Министар Унутрашњих Дела.

II.

Трећа лица, која у деоби задружног имања не учествују, не могу задржавати састав избраног суда, ради деобе тога имања.

Стараоци масе осуђеног Милисава Н. из Кикојевца, подnoseћи решење неспорног судије, којим су овлашћени, да изврше деобу са задругарем осуђеног, тражили су, да среска власт образује избрани суд.

На ово је пристао и задругар осуђеног Милисава, те су избране судије и овима замењеници, а споразумно и председник и његов замењеник.

Среска власт одобри састав овога суда и одреди дан суђења, налазећи, да су испуњени сви законски услови.

Противу тога решења среске власти изјавио је жалбу начелству Танасије Н., онд. коме је као приватном тужиоцу извршном пресудом Апелационог Суда досуђено, да му осуђени Милисав са осталима солидарно плати извесну накнаду.

Решење среске власти одобри и начелство окружно, но по жалби поменутог Танасије, Министар Унутр. Дела, поништио је решење начелства, налазећи, да овде није случај §. §. 433. и 435. грађ. суд. поступка, те да би власт по §. 437. грађан. суд. поступка могла наредити састав избраног суда, већ је овде у питању извршење кривичне пресуде по грађанској чести и власт има да поступи по §. 468. грађ. суд. поступка. Сем тога без вредности је и решење неспорног судије, којим овлашћује стараоце осуђеног Милисава, да бирају једног судију, те може наступити и то, да Милисаву у место зиратне земље и воћњака, припадне рит и шибље, а од покретности, ствари без вредности.

Према овим примедбама начелство поништи решење среске власти, која усвајајући ове примедбе донесе решење и одбије стараоце осуђенога од тражења састава избраног суда и упути их грађанском суду да право на деобу траже.

Ово решење среске власти одобри и начелство и Министар Унутр. Дела.

Међутим у први мах одређени избрани суд донео је пресуду о овој деоби, и према тврђењу надлежног првостепеног суда ова је пресуда постала извршном.

По жалби задругара противу министровог решења, Државни Савет, примедбама својим од 24. фебруара тек. год., Бр. 1468., поништио је то решење, налазећи, да исто не одговара закону из ових разлога:

„Чим су парничари испунили услове из §. §. 433, 434 и 435. грађ. суд. поступка,

како што је овде случај, — полицијска власт дужна је, да поступи по §. 438. грађ. суд. поступка

Извршење кривичне пресуде по грађанској части над једном парничном страном, на састав овога суда не може утицати, јер су то две потпуно оделите ствари, које ни у колико једна од друге не зависе.

Питање о вредности пресуде избраног суда приликом извршења кривичне пресуде по грађанској части цени се по законским прописима и тада полицијска власт може поступити по §. 468. грађ. суд. поступка. а у овом случају то је већ и учињено, јер се из решења судије за неспорна дела види, да осуђени има већ законе заступнике.

Тако исто ни трећа лица, која у деоби не учествују, не могу задржавати образовање овога суда, већ ако налазе, да су извршеном деобом противно закону повређени њихови интереси, могу противу тога употребити средства, која им за то закони дају.“

Ове је примедбе усвојио и Министар Унутрашњих Дела.

III.

Решења Министра Народне Привреде донесена, по кривичама због продаје забрањених артикала у сеоским дућанима, — извршена су и не подлеже разматрању Државног Савета.

У радњи Александра Н. дућаније из В. Плана, нађени су извесни артикли, који се по закону о сеоским дућанима и распису Министра Народне Привреде од 30. априла 1892 год., ШБр. 1989., не смеју по селима држати, нићи продавати.

Поводом овога средска власт казнила је поменутог Александра одговарајућом новчаном казном.

Пресуду средске власти одобри и Министар Народне Привреде на основу чл. 4. б. зак. о сеоским дућанима и његовим изменама и допунама.

Противу министровог решења Александар се обрати жалбом Државном Савету, тражећи, да се са разлога у жалби изнетих поништи министрово решење.

И не упуштајући се у оцену жалбених навода, Државни Савет, на основу чл. 25. савет. пословника, одбаца жалбу као не надлежној власти поднесену, пошто су решења Министра Народне Привреде, донесена по оваким предметима извршена према чл. 4. б. зак. о сеоским дућанима (измене и допуне од 25. X. 70. године зборник 47. страна 100). прикуп. Ст. Јак.

ПРЕСТУП И СУЗБИЈАЊЕ ПРЕСТУПА

VIII.

Коцкање и празноверица

Коцкање у Немачкој има само мали криминалистички значај. Број оних, који се коцкањем упропашћују, сразмерно је мали. У много већем обиму бива то у земљама као што су Аустрија и Италија, где и најсиромашњи прилаже свој део на тако званој „малој лутрији“. И ако је тешко изразити бројевима крађе и преваре проузроковане губитцима у игри и

страшним коцкањем, ипак се не може сумњати у њихову везу. Изглед, да ће се једним великим добитком спасти из невоље, који подржава наду и неких образованих људи, који пате од те страсти, и која их најзад доводи до пропасти. — тај изглед наравно да мора бити у толико примамљивији, што шири кругови људи суделују у игри. Грозничава раздраженост, којом у Италији сваки чека недељна вучења и њихов резултат, за социолога је врло значајан појав; и кад он посматра фигуре оних, који дају своју последњу пару да да би пружили руку срећи, он ће у томе довољно видети намамљивање на нечашност. Осим тога, ништа толико не подржава празноверицу као страст коцкања. У Италији није мало оних, који живе од прорицања на лутрији.

Празноверица је одиграла своју улогу у подржавању престапа свуда, где је ступањ образовања народа достигао извесну висину. Највише што бива са празноверицом то је, нарочито на религиозном пољу, што се какав лукав варалица користи чијом глупошћу. Може се слободно рећи, да у Немачкој долазе у највеће реткости престоци, који су потекли из празноверице, кад се оставе на страну радње духовно оболелих. А Левентим у својим делима *Празноверица и казнило право и фанатизам као извор престоци* изнео је, да је он својим испитивањима нашао: да је у Русији чешћи број престапа, који су потекли из веровања у вештице. У тим делима наводи он људске жртве за време гладних година и помора, убијање чаробника и вештица, одбацавање деце са телесним неправилностима, отварање гробова да би се добиле амајлије и да би се спречило враћање вампира, силовање невиних девојака и содомија да би се излечиле полне болести.

Страшна илустрација Левенштимових испитивања, јесу грозна дела на истоку Русије при крају године 1896. и почетком године 1897, која је *Сикорски* изнео у свом делу *Епидемичка драговољна смрт и убијање у близини Тираспоља* (кијевска губернија). У целини двадесет и шест лица нашла су драговољну смрт од глади или угушења, пошто су дала да их зазидају у гробовима и рупама које су сами озидали. У овој последњој групи зазиданих налазила се и духовно оболела подстрекачица те ужасне трагедије. Нејасне религиозне идеје учиниле су те несретнике жртвама празноверице. Бар би се у неколико могла избећи та несрећа, да је водиља тога покрета, која је почетком 1897. године са још некима другима била ухапшена као скитница без пасоша, зато, што при бројању народа није хтела да каже чиме се занима, — да је та водиља била подвргнута лекарском прегледу да би се констатовало да је суманута; тада је било помрло тек 15 лица. Али пошто ухапшени нису хтели примити никакву храну и у тамници се непрестано молили Богу, они су опет пуштени из страха да не помру од глади и тако су могли своје дело довршити.

И у Италији, нарочито у јужним провинцијама, празноверица је раширена до највиших кругова. Рогови од бикова, а-

мајлије, мистички знакови, као пружање прста показивача и малог прста (*gettatura*), као средство против урокливог погледа (*mal' vechio*), јесу истина невини појави постојеће празноверице, али ипак доказују, како су јужни Италијани у опште мало просвећени. (У Риму се прича сасвим отворено, да су богобојажљиви Италијани, док их је папа Пије IX благо-сиљао, правили у исто време иза леђа знакове гетатуре, бојећи се да папу когод не урече).

По неко загонетно кажњиво дело, мора да има свој корен у празноверним идејама. Али та опасност бива поступно све мања са све већим просвећивањем. Ипак немамо никаква основа, да са неке висине гледамо охоло на Русију и Италију. Жалостан факат, да се и тако звани образовани дају варати на најглупљи начин од какве Циганке или каквог спиритистичког медијума, — показује како је дубоко укоревана наклоност ка празноверици. А треба се сетити и *процеса против вештица*, у којима су толике хиљаде људи пали као жртве; и у самој Немачкој последњи процеси против вештица били су тек при крају 18-ог, а у Мексици још и при крају 19-ог столећа.

ИЗДАЈИЦА

— по руском —

У једној забаченој петроградској улици, у приземној соби једне неугледне куће, седело је за столом неколико људи. Била је лепо намештена соба и колико је потребно осветљавала је једна обична лампа. Шест људи за округлим столом на сред собе, изражавали су по лицу и држању дивљу озбиљност.

Куваловски — велик човек, са развијеном главом и пуном брадом — баш беше завршио мали говор.

„Време је, да изведемо један удар!“ рече он на завршетку својим друговима, и као питајући гледаше у њих.

„Да, да,“ одјекну са свих страна одговор, а мрачна одлучност тих људи исказивала је и њихову способност, да су у сваком тренутку спремни да и изврше државни удар!

„Цар ће 25. идућега месеца ићи у Москву,“ примети млади голобради Туров. „То би била згодна прилика...“

„Малу бомбу, зар не?“ рече Боголев. „Како што и до сад решисмо,“ рече Осински, „предостројност је најважнија.“

Он је недавно са великом муком умакао од неизбежнога аншења.

По том уђоше сви у дискусију. Говорили су сви, потмулим, али раздраженим гласовима. Планови и предлози су летели. У сред најважније дебате луни неко на кућна врата.

Инстинктивно се сви диглоше, бледих лица. Очи им се управиле према вратима, а за тим погледаху један другог...

Куваловски, како изгледаше, вођа њихов, промисли се, па уврну мало лампу и даде друговима знак да ћуте.

„Полиција,“ прошапта Туров.

Куваловски оде у један крај собе, саже се, притисну једно дугме, те се отворише једна тајна врата, која су водила у мало, мрачно подземно скривалиште. Сви до Куваловскога сиђоше унутра. Он сам брижљиво затвори тајна врата и седе за сто, држећи у руци неку енглеску књигу.

На вратима се чу и по други пут лупа. Куваловски се диже да отвори, с књигом у руци, као да је прекинут баш у читању.

Један човек упаде у собу.

„Трепов,“ рече Куваловски одахнувши и затворајући врата за овим.

„Да,“ рече дошљак, „јесу ли ту пријатељи?“

Куваловски климну главом.

Трепов извади из џепа неку хартију.

„Не зови их одмах. Прво прочитај ово. Јутрос сам то узео са инспекторова стола.“

Куваловски је полугласно читао писмо ове садржине:

„Они се састају у Александровој улици број 5 у пола девет у вече, и тамо се саветују о атентату. Хоћете ли још чекати или ће те још данас упасти. Ја ћу наравно, бити међу њима. У сваком случају биће добар, масан лов. Н. Н.“

„Међу нама је, дакле, један издајница?“ питаше Куваловски Трепова дрхтањем главом од беса.

Трепов климну главом.

„Који?“ упита Куваловски.

Трепов слегну раменима.

У највећем раздражењу учини Куваловски неколико корака по соби.

„Ја сам им свима веровао,“ рече он најзад. „Полиција може доћи мене ради само. Ја ћу благовремено пустити моје птице да одлете.“

„Али не, прекиде се он сам, „прво мора пронаћи издајницу, иначе нам је пропала наша ствар. Страшно, кажем ти, страшно је то, Трепове!“

„Мораш се брзо одлучити,“ журио је Трепов. „Сумњаш ли на кога?“

Куваловски се устезао један тренутак. „Осински можда... још до пре пет минута могао сам се сваки од њих кети и главу за сваког заложити.“

„Ма којим поводом подај им да сви што год напишу, па онда сравни рукописе.“

„Добро,“ пристаде Куваловски. Већ је хтео да отвори тајна врата, али га задржа Трепов, коме је изгледа на мах пала нека идеја, и шапну му неколико речи на уво. Куваловски немо пристаде и Трепов се удаљи пре но што су се попели у собу завереници из свога скривалишта.

„Ваздух је чист,“ обавештавао је Куваловски своје другове.

„Полиција?“ упита Боголев.

„Не,“ одговори Куваловски. Био је Трепов. Донео ми је врло важну вест. Потребно нам је површе копија циркулара за унутрашњост. Ја ћу диктовати, а сваки ће од нас написати по један примерак.“

Мастило, пера и хартије били су спремни на столу. Шест људи поседаше за сто и очекиваху диктат.

Куваловски диктоваше:

„Позивајте зборове — будите спремни. Хоћете ли можда још чекати? — У сваком случају биће добар, масан лов...“

Боголев се мало као устезао, и Куваловски примети то. Али одмах по том Боголев написа и последње речи мирно и брзо.

Када су сви били готови, узе реч Куваловски.

„Спустите пера!“ заповеди он, „Слутите ли, зашто сам вам дао да пишете?“

Речи су му звониле топло, готово патетично. Сви су осећали да се дешава нешто ванредно и гледали су у њега са страхољивим љубопитством.

„Међу нама је један шпијон! рече најзад Куваловски, а поглед му је лебдео по свима лицима, као да је хтео да му не промакне ни један њихов израз и покрет.“

Куваловскове су речи имале неописано дејство.

„Шпијон!“ промрмљаше они и сваки погледа свога суседа с пуно подозривости.

„Шпијон!“ понови Осински и сав погружен баца страхан поглед на све са другове.

„Да,“ продужи Куваловски. „ми смо издати. Полиција је добила ово писмо.“

Писмо, које је донео Трепов, ишло је од руке до руке.

„Па то ће,“ повика Осински, „полиција доћи овамо!“

„Прво ћемо да пронађемо, који је међу нама њен агенат,“ рече Куваловски. „Хоћу да сравни рукописе“ и саже се да прегледа исписане хартије.

Међу тим Осински извади револвер, пола као чувар, пола као целат који чека...

Кад се Куваловски после другог испитивања дигао, на лицу му је био веома загонетан израз. Да ли је то била обмана, што није могао да пронађе издајницу? Или је пак натурао ту тешку оптужбу на своје другове, не имајући право?

„Писмо се не слаже ни с једним од ових рукописа,“ рече он најзад полако.

„Можда је све то заблуда,“ рече Туров.

„Да богме,“ сагласи се Боголев; а ко је тај Трепов?“

„Један стари члан партије,“ одговори Куваловски климајући главом. „Искључена је свака могућност да се он вара, и да би он такву вест доносио, да се није тачно обавестио и да није у то сигуран.“

„То је страшно,“ рече Туров, готово плачући. Ја нисам шпијон, нисам издајница!“

Али то рекоше сви.

„Утопићемо се или ћемо сви заједно испливати!“ рече Куваловски после мале паузе.

Он потражи и нађе један портрет царев, уз перо и написа на њему: „Смрт цару! — Димитрије Куваловски.“

„Тако,“ рече он. „Сада изволите сви по реду.“

„Добро,“ рече Осински. „Али датирајмо под прошлим месецом, пре но што је ово издајничко писмо дошло полицији у руке. Ако већ морамо да пропаднемо — онда сви заједно!“

Боголев мало побледе када је требало он да потпише. Али најзад и он то учини.

„А шта је било с полицијом?“ помену Туров.

„Полиција,“ понови Осински. „Ако морамо ићи одавде, онда чинимо то одмах. Напоље из Петрограда! Ово није једино писмо, које је тај проклетник послао полицији.“

„Гром и пакао!“ узвикну Куваловски и лупи ногом о земљу. „Кад бисмо могли прво да га убијемо!“

Још није ни довршио реченицу, а на вратима се зачу лупа. Гласно и снажно.

„Полиција!“ рече Осински, аледена сибирска језа прође све присутне...

„Зар не можемо побећи?“ упита Туров.

„Или сакрити се?“ рече Корфен.

„Не,“ одговори Куваловски, ми смо заробљени...“

Боголев се и не помаче.

Понов се чу лупа.

„Отворите одмах, у име закона!“ чу се неки промукли глас с поља.

Завереници заборавише у томе моменту на највећу несрећу, на издајницу из своје средине. Боголев и Осински седоше за сто и узеше неке хартије у руке, а Куваловски зграби своју енглеску књигу.

„Ја сам вам баш сада давао час из енглескога језика,“ рече он брзо, пре но што је пришао вратима.

Један полицијски официр уђе унутра. Једну секунду застаде и гледаше заверенике испитивачким погледом.

„Веома дуго треба,“ рече он најзад строго, „док отворите једна врата.“ За тим се окрете вратима и рече некоме напољу: „Кад вас ја позовем, уђите унутра, а догле поседните целу кућу!“

„Ја сам вас на жалост прекинуо у раду“ рече он подружљиво. „Да ли из ове књиге узимате шифру?“

Кад је отворио књигу, читао је: „Мој је — отац — врло добар... То звони тако невинно, а код вас Бог зна шта значи.“ Поглед му за тим паде на хартије, које су Боголев и Осински механички узели у руке. Он прочита оно што је Куваловски мало пре диктовао: „Зборове — будите спремни — добар, масан лов.“

„О, да,“ мислио је он даље. „Овде ће већ бити добар, масан лов!“

После мале паузе продужи: „Чујте! Сваки изговор, свака је лаж бескорисна, можете уштедети сваку реч. Сва су ваша имена послата полицији и ја на основу овога — извади један акт из џепа — позивам да изађу напред: Димитрије Куваловски, Павле Осински, Алексције Туров, Валеријан Боголев, Петар Корфен и Јаков Стефановић. Саопштавам вам, да сте уапшени због завере противу цара живота!“

Осински се прихвати револвера, али му официр приђе и окрете му револвер право у лице.

„Без глупости!“ рече он мирно. „Ја нисам толико глуп, да на овакво место дођем неспреман. Побећи одавде не можете. Само погоршавате своју ствар, ако сем намераваног убиства и извршите које сада.“

Пошто их је постројио све у једну линију пред собом, рече им:

»Ви ћете сви заједно бити транспортовани. Но пре но што бих позвао унутра своје људе, имам да извршим још једну специјалну заповест. Пре свега обрните се и окрените ми леђа, па тако стојте.«

Завереници послушаше команду.

»Имам налог,« продужи тада официр, »да ослободим једнога од вас. Онај међу вама, који има код себе поверљиву цедуљицу инспекторову, нека се окрене, приђе и покаже ми је. Други нека остану на миру!«

Један тренутак најстрашније неизвесности — и за тим изађе из линије Боголев и предаде официру једну цедуљицу.

Осински рикну и хтеде скочити на њ.

»Натраг!« викну официр извадивши свој револвер, »ако ти је живот мио!«

Осински послуша.

»Имате ли оружја?« упита официр сада Боголева.

»Наравно!« одговори овај. »И овде није више тако сигурно било по мене, нарочито последњих четврт часа...«

»Ми смо то већ мислили,« рече официр. Ваше је писмо украдено са инспекторовог стола.«

»Да, видео сам га овде. Они су хтели да ме ухвате с помоћу њега, али сам ја био вешт, изврнуо сам рукопис.«

»Врло добро. Извели сте одлично ствар и бићете за то награђени. Идите сада и позовите моје људе унутра!«

Боголев се окрену и пође вратима. Но чим је окренуо леђа, истрже му официр пиштољ из руке и уста свога револвера ухвати на њега.

»Да се ниси макао — иначе убијам!« рече он одлучно.

Боголев застаде препаднут.

Други завереници, који су дотле гледали у официру само одвратни ауторитет, усудише се да се обрну и с највећим нестрпљењем очекиваху даљи његов говор.

»Нема напољу никакве полиције и нећемо је ни потребовати!«

И док је Боголева држао у шкрипцу напереним револвером, левом руком скиде са себе дугачку браду.

»Куваловски! Осински!« повика он тада са свим другим, промењеним гласом.

С дивљом дрскошћу приђоше му ови.

»Трепов!« повика Осински у блаженом изненађењу.

»Трепов!« одјекну са усана других завереника, а из гласа им се видело да им је пао терет са срца. И сви приђоше Трепову, стискоше му руку, грлише га и љубише....

»Пазите!« викну он на један пут. »Хоће да умукне!«

И заиста Боголев је коракнуо вратима. Куваловски га зграби својим снажним рукама, други га везаше и метнуше му мараму у уста.

»Он мора умрети!« рече Трепов мирно.

У Боголевљевим се очима видео израз као у везане краве, која види да јој прилази месар са сикиром...

»Издајице! Шпијону!« рече Осински. Како си низак покварен!

»Овај би нам свима поломио вратове,« рече Куфен. »А сада ће већ и полиција доћи...«

Сада се понова сви сетеше свога мучнога и опаснога положаја.

»Да, рече Трепов, »он мора умрети. Можда још није дао полицији сва наша имена, али то може учинити, ако га пустимо. Времена немамо на одмет — полиција ће доиста за мало доћи...«

И не губише више време.

Када је после пола часа банула полиција у кућу, нашла је пробуражена Валеријана Боголева. На грудима његовим била је једна цедуљица, исписана убодима чиоде и управљена полицији. На њој је стајало написано:

»Надамо се, да сте задовољни — добрим, масним ловом...«

Д. В. Важић.

ИЗ СТРАНОГА СВЕТА

Кинематограф у служби полиције. — Убиство *Мак Кенлија* открило је једну новину, са којом ће се, у случају да опити испадну за руком, постићи велики успех у хватању и трагању полиције за кривцима.

За време доласка Кенлијевог у Буфало, као и у свима сличним приликама, поред масе радозналост света, био је и велики број фотографа и сликара, растурених по свима улицама. Они су тражили на све стране погодна места са којих би најзгодније могли да сниме. Тога ради било их је чак и по крововима и дрвећу.

Један такав снимак, који особиту пажњу полицајаца заслужује, био је изнет на представи у »Edison Manufactory«. Биле су изложене кинематографске слике из председничког говора на изложби.

При гледању тих слика, падала је у очи једна особа. Она је била необичног понашања. Кроз густу гомилу света, гурале се она да продре у прве редове. Пошто је успела у томе, стала је, и окренула се назад. Израз лица био јој је необичан, дивљи и страхан. Изгледало је као да некога тражи. После неколико тренутака стаде, устури капу назад и понова поче да разгледа по гомили.

И какво изненађење? Сви гледаоци познадоше у овој особи, убицу председничког — *Голоша*.

Ствар ова, нема збора, заслужује да се на њу обрати пажња, што нам је ова слика најбољи доказ за то.

Прича једног детектива. — Нико нас није познао кад смо ушли у кафану код »Златнога прстена«. Као новинара интересовало ме је да подробније дознам што шта из тајног полицијског рада. За ово сам изабрао тајнога полицајца Малшичка.

— Чули сте више пута — причаше он, — како се полицији пребацује за њену неууређеност као и за још многе друге махне. У прилог тога наводи се, како после толиких година нису још пронађени извршиоци неких злочина. Али се вара ко

тако суди. Ја ћу вам испричати нешто о томе.

Чули сте за убиство оне девојке, што је нађена мртва за вратима једне куће. Једнога јутра добисмо вест о убиству у петоме кварту. За трагање при овоме убиству, између осталих, био сам одређен и ја. Кад сам отишао на речено место, она је још лежала у стану, у коме је први пут затечена. На себи је имала само кошуљу. Шта да се ради? Било је јасно, да је она тамо однета да се сакрије траг. У вече кад су се врата затворила, леша тамо није било, а ујутру пре него што су отворена, леш је лежао иза врата. Вратар је изјавио да целе ноћи врата није никоме отворио. Судским лекарима утврдило се, да је девојка умрла услед побацивања. Пала је била у руке некој баби која се тиме занимала.

Она је са њом тако грозно оперисала, да јој је у рукама умрла. У вече је била потпуно здрава, а после неколико часова умире. Имао сам више оваквих случајева, али ни у једноме нисам постигао успеха. Посумњао сам на једну женску и ухапсио сам је, али је после неколико дана била пуштена из »недостатка доказа«. Трагали смо још дуго, али без успеха. На свршетку свега акта су бачена у архиву и на случај се са свим и заборавило.

*

Једне ноћи пробуди ме слушкиња и рече ми: да сам зват да одмах идем у Мајслову улицу, код једне умируће жене. Одазвао сам се томе позиву. По уским прљавим степенима, понео сам се на други спрат и уђох у неосветљену и смрдљиву собу. Поред слабе светлости једне мале лампице, видех једну женску где лежаше у једној постељи, затрпана и увијена многим дробњима. То је била баба Ухрабкова. Женска која је била код ње, изађе напоље.

— Шта желите? запитах је ја. — Ваша ме је девојка звала.

— Јесте, одговори она. — Имам велики грех на души и не би желела да га понесем у гроб. Попу сам казала, али он не сме издати, зато сам се решила да кажем вама, не би ли ми било лакше сносити казну.

Прекиде је кашаљ, који је мучаше неколико минута. Кад је попустио, она продужи:

— Сећате ли се оне девојке, што је нађена убијена за вратима једне куће у петоме кварту?

— Сећам се, одговорих ја.

— Ја сам узрок њене смрти, рече ми она тако. Немајући другога посла, изабрала сам тај, да дајем женским да побацију. Знала сам да је за то велика казна, али сам се ипак решила да радим, јер се то добро исплаћивало. Несретне грешнице плаћале су добро. Тако је и она девојка дошла к мени, и ја сам јој помогла — да оде у гроб. Рад ми није испао са руком и она умре. Шта сам могла да радим. Бојала сам се суда. У том ми паде на ум сатанска мисао. Шчепах један свежањ кључева, које је код мене оставио један мој кирајџија кад је полазио у затвор за крађу и изађох на улицу. Пробала сам редом врата док једна писам отворила. Отрчим одмах

кући, узем леш и муњевитом брзином пројурим улицом и оставим га иза врата која опет заклопим. Није ме видео нико, али сам се ипак тресла као прут од страха који самном беше овладао. Кроз уши ми непрестано зујаху њене последње речи. Које у највећим мукама изговараше: „Мајко, драга моја мајчице!“ Нисам смела да зовнем лекара, јер би се издала. Гледала сам како умире и сама сам заплакала. Бог нека ми опрости!...“

Почела је теже да дише, с тога је нисам хтео ништа да запиткујем, чекајући да се умири. Али се тога нисам могао да дочекам. После неколико тренутака била је и она мртва.

Сутра сам одмах известио Управу о исповеди од прошле ноћи. Сви су веровали да је убица девојке нађен. Али мени једна ствар никако не да мира. На погребу Ухрабкове видео сам један велики палмови венац са натписом: „Са вечитом благодарношћу“. Приложница венца платила је и сав погребни трошак.

Размишљајући о овоме пало ми је на ум и то: да је ова жена оптужила сама себе да би другога спасла. Другој особи — њеној другарици, требала је неокаљана фирма, па да и даље продужи свој рад. Ухрабова је умрла као злочинац, ма да то није. Тако мислим ја. У актима нема о томе ништа.

▲

Трговина с белим робљем у Мађарској. — Какав опсег има трговина са женскињама у Мађарској, могу послужити за пример следећа дата:

У 1902. години било је у 32 мађарска провинциска места, у којима су постојали тако звани „јавни депо-и“ трговаца са женскињама, где је скупљана и одатле експортирана „роба.“ По најновијем сазнању, „велико-експортери“ имају још 56 филијала трговина са женскињама, по омањим местима у Мађарској. Од 1902. године та је трговина толико порасла, да је указана потреба, те је основано још 24 филијала депо-а! У великим варошима, као у Темишвару, Сегедину, Великом Варадину, Кашау, Марија-Терезнопољу и т. д., налазе се „главна стоваришта“ тих трговаца, откуда и полази главни експорт, док се роба у стовариштима по мањим местима „сортира“ и „припрема.“ Из ових жалосних дата види се, да та срамна трговина напредује у Мађарској, у место да је обратно, а разлог се томе налази сигурно у благим казнама, које постизавају те трговце, и онда свему горњем није ни чудо. Позване власти не предузимају готово ништа, да ограниче трговину са женскињама, и да отежају „занат“ дотичним индивидуама, те су тако спутане руке и „Лиги противу трговине са женскињама,“ која постоји у Мађарској. Под тим околностима врло проблеметичан успех могу имати благословене тежње тога друштва, пошто му оскудева припомоћ власти. Трговац се са женскињама не боји ни полиције, ни исте, јер добро зна, да ће га, у случају да буде ухваћен на делу, постићи врло блага казна, или готово никаква. Познато је, да се у велико води та срамна трговина у самој Пешти, али

мање познато сме бити, да су у те прљавштине често умешана и господа из „виших кругова.“

Пре неколико дана хтела је полиција да забрани и затвори једну извикану проститутску кућу у Пешти, чија је сопственица врбовала невину женску децу из Немачке, па их по скупе паре продавала за Оријент. Сутра дан дође у полицију један угледан индустријалац, који је у једно био и општински одборник, и успе силом свога уплива као „варошки отац,“ те је затварање те куће продужено за 1. октобар текуће године! Тај поштени господин мора да се јако интересовао за „кшефтове“ сопственице те куће — отуда његово посредовање. Потпуно је излишан сваки коментар овоме, али из тога се може видети како се „савлађује“ трговина са женскињама у Мађарској.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања.

I.

Суд општине брестовачке, актом својим од 22 августа ове год., Бр. 1174, пита:

„Кад сведок не ће код општинског суда никако да сведочи, има ли општински суд право, да се користи §-ом 100. кривичнога судског поступка, или не?“

II, ако општински суд нема права да се користи овим законским прописом, онда шта треба да ради, кад је кривица такве природе, за коју је за ислеђење и суђење, надлежан једино општински суд?

Моли се уредништво, да изволи дати своје обавештење по овоме.”

— На ово питање одговарамо:

§. 100. закона о поступку судском у кривичним делима, регулисава случајеве, који потичу из примене његове и I и II дела кривичнога законика.

Према томе, суд не би могао чинити употребу од овога законског наређења, пошто он није надлежан за извиђај ових дела, сем случајева претходних истрага, о којима оно говори, нити су у осталом, та дела у питању.

Овакво право не би могао извести суд ни по томе, што за случајеве извиђања истинних криваца постоји нарочити закон, те се само у њему имају и тражити услови за расправу овога питања.

Узимајући, пак, полицијску уредбу као основу за расправу овога питања, мора се признати, да она не предвиђа специјално овај случај онако, како га предвиђа и регулисава §. 100. за злочина и преступна дела, те би се могло рећи, да стојимо пред једном законском празнином, која би имала да се попуни тек законодавним путем.

Али, како би на тај начин оставили широко поље изигравања законских наређења, а по томе и повреду права и појединаца и општег интереса, то се мора тражити излаз из овога стања у општим наређењима полицијске уредбе.

Кад, пак, брижљиво проучимо ову уредбу, онда ћемо наћи, да она у своме чл. 35, ставу трећем, поставља ово правило:

„Сваки је дужан о оном, што зна, сведочити и власти истину казати, или оно, на што се заклето може.“

Као што се из овога види, дужност сведочења императивна је, и није остављена доброј вољи и добром расположењу онога, који је позван да сведочи.

Истина, ова одредба нема своје санкције у самој уредби, али се она мора наћи у III части кривичнога закона, јер се не може извести такав закључак, да је законодавац ставио неке нешто у дужност, а да се није постарао, да неизвршење тога онемогући.

Да би, дакле, нашли, где је санкција овоме наређењу из §. 35. полиц. уредбе, ми морамо прво да поставимо питање: какву кривичну радњу врши онај, који се не одзива позиву власти, да у једном истинном делу сведочи оно што зна, и наша се може заклето, и као одговор на то питање, са свим се намеће то, да је ово неодзивање извесном позиву власти, односно непослушност власти.

Непослушност, пак, власти у опште, казни се по тач. 1, §. 327. кривичнога закона, о чему налазимо потврде у последњој реченици тач. 3. §. 360. кривичнога закона.

Према овоме, кад год неко у опште неће да сведочи на први позив власти, она ће га позвати писмено на то, па ако никако не ће, тада ће се нагонити горе побројаним мерама.

Наравно, да пре тога треба да му се предочи, да је то општа грађанска дужност, којој он треба да се одазове, па тек код очигледне упорности, давати се принудних мера.

Ово је, велимо, могућан излаз за сада из ове ствари, али и сами признајемо, да би надлежни требали ову ствар да што пре регулишу законом.

II.

Суд општине јовачке, актом својим од 9. септембра ове год. Бр. 2074, пита:

„Кад суд и одбор има уверења, да извесна лица чине паљевине или крађе по селима или општини, али се законски докази нису могли прибрати за њихово оптужење, па у интересу имовне безбедности хоће да ставе ова лица под полицијски надзор, да ли их пре тога треба саслушавати у смислу чл. 11 Устава, или не?“

Моли се уредништво, да изволи изнети своје мишљење по овоме.”

— На ово питање одговарамо:

Полицијски надзор досуђује се двојачко — или уз осуду за какво кривично дело, или административним путем.

У првом случају кривац се свакако мора позвати да се брани, у смислу чл. 11. Устава и других законских прописа, за само дело, за које је окривљен.

У другом случају то позивање није потребно, пошто се он и не узима на одговор за какво нарочито кривично дело, за које је ухваћен, него се разложно сумња да он чини кажњива дела, за која се није могао ухватити, па се надзор примењује као мера предострожности, да се таква дела не чине више, а никако као каква осуда, којој би морала претходити одбрана.

Овакво поступање прописано је §. 4 а полицијске уредбе и §. 391. в. кривичнога закона.

III.

„Да ли може једно лице, које има своје лично механско право, упражњавати, у једном месту, радњу у две механе — локала.“

Ако не може, онда зашто и на основу кога закона?»

— На ова питања одговарамо:

Механиџа, који има лично меманско право може механисати само у једној згради — локалу — а не у два, у смислу чл. 22. уредбе о механима.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖИ СЕ

Гвоздена Радојевића, из Сече Реке, по занимању покућара, окривљеног због крађе, тражи начелство округа ваљевског, актом Бр. 10974. Гвозден има 16 год., раста је средњег, лица округлог, у опште је црномањаст. Пронађеног треба спровести поменутом начел., или Управи града Београда, с позивом на Бр. 32304.

ПОТЕРЕ

Анти Петровићу и Светозару Радојевићу, из Приловице, украдени су ноћу између 16—17. тек. м-ца један коњ длаке мрко доратасте, матор 7 год., грбавих леђа и жигосан на врату са знаком: «О» и једна кобила длаке азатасте, матора 8 год., на челу цвета-ста, такође на врату жигосана. Скреће се пажња свима полицијским и општинским властима на ову покрађу. УБр. 31898.

Тимотију Ј. Бранковићу, из Трњана, среза моравског, ноћу између 16—17 тек. м-ца украдена је једна кобила, длаке доратасте, по челу лисаста, матора 8 год. Са кобилом украдене су и две нове вунене поњаве. Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ову покрађу. УБр. 31894.

Радован Димитријевић, из Бољковца, који је био под истрагом и у притвору код начелника среза качерског због разбојништва, 20. о. м-ца побегао је из притвора. Стар је 24 год., сувоњав, плав, средњег стаса, бркова малих и ријих, у одећу од сукна. Начелник ср. качерског депешом Бр. 8245, моли све полицијске власти, да одбеглог разбојника у својим домањима најживље потраже, и у случају проналаска њему стражарно спроведу. УБр. 32431.

Милорад Лазаревић, бив. шегрт код Животе Милутиновића, кројача из Аранђеловца, украо је 18. овог месеца 25 динара своје гачи и побегао. Стар је 16 год., стаса малог, плав је, у десну ногу ћонав. Пронађеног треба спровести начелнику среза јасеничког, с позивом на Бр. 18448, или Управи града Београда с позивом на Бр. 323444.

Ноћу између 16 и 17 т. м. пет непознатих зликоваца напали су на кућу Радуна Ј. Дамњановића, из Танде, среза поречког, жену му тукли и лако повредили изнуђавајући им новац, а кад овај нису нашили однели су ове ствари: 18 руна беле вуне, 5 торби великих, 2 кошуље женске, 2 зубуна: 1 мушки 1 женски, 28 мет. белог платна, 10 мет. платна тежињавог, 29 аршина белог сукна, 2 пара обојака, 4½ пари опанака неизрађених, говеђих, 1 нову поњаву, 7 кгр. јарме, 1 пушку пибодову са 20 метака, 16 кила сира, 2 цака празна, 1 улар, 2 памукалје женске, 2 крчага ракије и у новцу 20 дин. ситнине. — Нађена су лисала 2 пса и 1 во Радулов, и сматра се да су отровани. Три разбојника имају до 30 год. од њих један стаса средњег у лицу црвен са

прним малим брковима, други висок, плав, сувоњав, бркова жутих и малих, трећи висок, смеђ, жућкастих бркова, — сва су тројица без браде, четврти има до 50 год. у лицу црн, проседих бркова и мале, шпичасте, проседе браде, — сви су имали беле чакшире, око ценова и позади ишаране црним гајтанима, дугачке беле зубуне са рукавима (само један прну блузу), јагњеће мале црне шубаре, опанке и пушке острагуше. Пети је стајао на пољу те му је с тога опис непознат, а и он је имао пушку острагушу и метке преко прсију и око појаса. Нач. ср. поречког депешом Бр. 3486 моли све полицијске власти да за разбојницима и пљачком најживље трагају. УБр. 32579.

Андреја Сукновић, родом из Аустро-Угарске, по занимању штројач, раста високог, смеђ, добро развијен, у лицу црвен, окривљен је код начелника среза врачарског због разбојништва, извршеног над Радом Лазихем и Михаилом Бркићем, а на друму Чукарица-Остружница. Позивају се све полицијске и општинске власти, да Андреју у својим реонима најживље потраже и у случају проналаска стражарно спроведу поменутом среском начелнику или управи Београда с позивом на Бр. 32356.

Михаило и Анареја Белневић, родом из Брусника, који су били под истрагом и у притвору код начелника среза моравичког због опасне крађе, 18 тек. м-ца око 6 часова изјутра, побегли су из притвора. Михаило има 25 год., омамен је, црномањаст, црних, заковрчених бркова; Андреја је висок, плав, добро развијен, кривих уста, има 28 год.; обојица су у одећу сукненом. Позивају се све полицијске и општинске власти, да одбегле крадљивце у својим домањима живо потраже и у случају проналаска, спроведу их стражарно поменутом среском начелнику с позивом на Бр. 14264.

НАЂЕН ЛЕШ

На путу који води у село Тополницу, нађен је 14. тек. м-ца један леш стар 30—32 год., стаса средњег, косе и бркова ријих, у чакширама и гуњу од црног сукна, опасан црвеним тканицама, са војничком кошуљом до тела и шајкачом на глави, у плавим, вуненим чарапама и пресним опанцима на ногама и са белом торбом о врату, у којој је била једна флаша ракије и један нов конопац. Да би се утврдио идентитет овог леша, начелник среза белопапаначког моли сваког оног, које о лицу са изнешеним описом буде што знао, да му то одмах достави. УБр. 32345.

КО ЈЕ ОВО?

Августа 22, тек. год. у близини варошице Кучева, извршен је један страховит и у српској криминалистици до сада јединствен злочин. Тога дана око 9 часова пре подне, лице чију слику износимо, а које вели да се зове Јозеф Каменски, да је по занимању столарски раденик, и да је родом из Лодца у Пољској, извршило је убиство над својим другом Јозефом Скорупом, из Опелна у Шлезии, на тај начин, што му је пијаном сасуо у ухо растопљено олово а по том га поосу шпиритусом и запалио. Одмах по извршењу овог грозног дела, зликовац Каменски ухваћен је од стране начелника среза звешког и стављен под кривичну истрагу, у притвор и оков. Страховити

злочин потпуно признаје, али се брани да га је извршио на молбу убијеног. Изгледа, према свему досадањем, да узрок овом ужасном и загонетном злочину лежи у некој великој тајни, за коју су знали убица и убијени. Ово у толико пре, што су њих двојица били одлични другови и пријатељи, и као такви, ишли и радили увек заједно. У Кучеву су стигли 19. августа тек. год. и одмах заједно предузели извесан столарски посао. Раније су били у Београду, Пожаревцу, Градишту и Голупцу. Убијени Скоруп имао је код себе и уредни пасош (passavont) од стране немачког генералног консулата у Цариграду, који му је издат ради повратка у Софију. Убица Каменски нема никаквих исправа, те је с тога вероватно, да му је и име, под којим се издаје лажно. Вели да је

поданик трансвалски, говори српски бугарски и немачки, има 45 год. стаса је високог, сувоњав је, косе проседе, обрва и бркова смеђих, очију плавих и упалих, вилица широких, јагодица истакнутих: десни му је какипрет сасвим згрчен. Да би се у овом тајанственом злочину дошло што пре до истине, као и да би се утврдила идентичност убице Каменског, што би било од неоцењене користи за даљу истрагу, начелник среза звешког г. Милутин Пећанин, који лично води истрагу по овом делу, послао нам је фотографију убицину с молбом, да је у листу изнесемо а том приликом умолимо све оне, који о убици и о убијеном буду ма што знали, да то доставе или њему — г. Пећанину непосредно, или најближој полицијској власти, која ће учинити даље шта треба. Желети је, да овај труд г. Пећанина, који је овим доказао да потпуно појми важност свога истражничког задатка, не остане без успеха.

ИСПРАВКА

У прошлом броју нашега листа, а у рубрици «Одлуке Општинских Селница Државног Савета», учињена је преписом грешка у томе: што је промењен наслов донетих одлука, тако да прва има наслов друге, а друга прве одлуке. Моле се читаоци, да према овоме у прошлом броју — учине потребну исправку.